

Altuna hembygdsförening

Altuna hembygdsförening bildades 15 augusti 1931 och kan alltså blicka tillbaka på en 50-årig tillvaro. Eldsjäl vid bildandet, som hade planerats i flera år, var läroverksadjunkt K. A. Karlinder. Han betydde mycket för utforskandet av bygdens historia och hans minne vårdas av föreningen.

Altuna, utpräglad jordbruksbygd, har under dessa 50 år fått vidkännas stor befolkningsminskning. I hembygdsföreningen finns 118 betalande medlemmar. Medelåldern bland de aktiva är relativt hög. Många är verksamma även inom andra föreningar på orten. Trots detta har föreningen under alla år kunnat vidmakthålla både traditionella och nyskapande verksamheter. Hembygdsgården, invigd 1947 och inredd som ett bondehem i tidig 1800-talsstil, var även 1981 samlingspunkten för de traditionella programpunkterna.

Altuna hembygdsförening. Hembygdsgården i Frölunda by invigd 1947. Mangårdsbyggnaden, uppförd på 1840-talet, stod ursprungligen på annan plats i byn. Foto Ateljé Johansson.

Trefaldighetsaftonen dricker man hälsa vid Sörängen. Ca 35 personer hade samlats denna vackra lördagskväll. Efteråt samlades man i hembygdsgården för kaffedrickning och sånglig underhållning.

Midsommaraftonens dans, lekar och kaffe anordnades av Ådalens rotar. Kring midsommarstången vid hembygdsgården hade samlats ca 150 personer.

Till de uppskattade inslagen under sommaren hörde ett besök med rundtur i Torstuna hembygdsförenings trakter. Besök och kontakter hembygdsföreningar emellan torde kunna utökas väsentligt.

Årsmötet i november omfattade även ett livligt uppskattat besök av "Norrgårds-Edit", som berättade ur sin rikhaltiga samling av uppteckningar. Vid årsmötet omvaldes som ordförande Mona von Engeström, vice ordförande Inger Wallen, sekreterare Siri Lundgren och kassör Hans Johansson.

Hembygdsföreningens sykrets anordnade auktion i december till förmån för Gamla skolans reparationsfond. En större penningssumma kunde även denna gång överlämnas till fonden.

Till de nyskapande verksamheterna kan i högsta grad räknas den under en tid pågående torpinventeringen i Altuna. Ett 40-tal protokollförda sammanträden har hållits och givit mycket av värde, inte minst de hågkomster, som nedteknats rörande äldre tiders innevånare. Inventeringen, som letts skickligt och ihärdigt av Hans Johansson, är nu praktiskt taget avslutad. En första presentation äger rum vid en utställning i Fjärdhundraskolan i februari 1982.

Sammanfattningsvis kan sägas att "femtioåringen" lever traditionellt och metodiskt, men gärna skulle se fler yngre medlemmar i aktivitet. Uppslag och ideer finns hur vi skall vårda, bevara och skapa gemenskap i den bygd vi så tycker om.

Mona von Engeström

Ordf.

Boglösa hembygdsförening

Höjdpunkten, vad gäller verksamheten inom Boglösa hembygdsförening under 1981, var invigningen av Hällristningsgården lördagen den 23 maj.

Det var en strålande vacker vårdag och med en värme som eljest hör högsommaren till, och som gjorde att festdeltagarna fick lov att placeras där skugga var att finna. Enköpings musikskolas blåsorkester "Disharmonics" under ledning av musiklärare Erik Strand spelade pampig marschmusik och professor Bertil Almgren, Uppsala höll högtidstalet. I detta gav han en bred återblick på bronsålderns föreställningsvärld, han talade om solkult och fruktbarhetskult, om linjer i hällristnings skeppen som speglar penselmolnens formspel på himlavalvet och om tro på en osynlig gud med paraller mot kristendomen och gråstenskyrkan ett stenkast från talaren. I sitt tal vävde professor Almgren

Boglösa hembygdsförening. Professor Bertil Almgren håller högtidstalet vid invigningen av Hällristningsgården den 23 maj. Foto Christer Gustavsson.

också in en hyllning till Einar Kjellén för hans outtröttliga och framgångsrika forskarmöda och för den rikedom av ristningar han bragt i dagen och förutan vilka Hällristningsgården inte kunnat skapas. Även i övrigt har året varit minnesvärt. Vid årsmötet i mars medverkade folkminnesberätterskan "Norrgårds-Edit" Gustafson från Vittinge. Medlemstalet har ökat från 140 till 175 och besöken vid Hällristningsgården från 800 till 1700.

Alla föreningens arrangemang under året har varit välbesökta. En hällristningsvandring i juli samlade innemot 200 deltagare och en vandring i Gåde by och Jan Fridegårds barfotamarker 130 deltagare.

Vid Vuxenskolans i Enabygden kulturdag ställde föreningen upp med beredning av potatismjöl på gammalt vis, något som i hög grad intresserade de ca 500 besökarna. Föreningens sommarresa gick 1981 till Södermanland och Nyköpings gästabud samt besök vid Rudolf Steiner-seminariet och Biodynamiska föreningen i Järna, Halla medeltidskyrka och prästänkebostället i Sködinge. Luciafesten den 10 december blev som vanligt en fin final på ett gott verksamhetsår.

Henry Emanuelsson

Bondkyrko hembygdsförening

Föreningen har Uppsala stad som verksamhetsområde. Medlemsantalet 1981 var 140. Ordförande är Folke Andersson och sekreterare är Karl Österberg.

Föreningen är uppdelad i kommittéer bl. a. arkivkommitté, bildkommitté, fältkommitté och byggnadskommitté. Varje Kristi Himmelfärdsdag anordnas en morgonandakt i hembygdsgården i Staby gamla prästgård. Byggnaden ligger på ursprunglig plats och ägs av föreningen, men marken arrenderas. Till hembygdsgården har flyttats en rustbod från indelningsverkets tid. Stabygården används som samlingslokal för föreningen vid sammankomster ca 8 ggr per år. Den innehåller även museisamlingar i viss omfattning och hålls öppen efter överenskommelse. Kontaktman är föreningens ordförande, tel. 018-25 01 17.

Folke Andersson

Ordf.

Husby-Ärlingshundra-Märsta hembygdsförening

Husby-Ärlingshundra-Märsta hembygdsförening har under 1980 och 1981 utkommit med två stycken böcker "Gamla Märsta i Ord och Bild" del I och del II. Böckerna behandlar gårdarna och torpen runt slottet Steninge eller ett jordbrukarsamhälles omdaning till modern industriförort. De kan köpas direkt genom hembygdsföreningen Box 95, 195 00 Märsta för 30 kronor resp. 35 kronor.

Stig Hälludd

Ordf.

Järlåsa hembygdsförening

Föreningen har under 1981 fortsatt med förbättringar och reparationer av sina båda fastigheter, bl. a. har en grupp medlemmar lagt nytt tak på Granhammars f. d. skola.

De offentliga sammankomsterna samlar ett stort antal deltagare. Lördagen före midsommar var det familje-eftermiddag vid torpet Lövhagen och flaggan gick i topp på den nyresta flaggstången. Henning Fredriksson berättade om gångna tider och en nybildad musikgrupp, kallad Järlåsa-borna, underhöll. I Granhammars skola har flera välbesökta sammankomster ägt rum under året, en vårlig trivselkväll, en sillfest i augustimörkret och gåvoauktion i dec. Hembygdsgdagen hölls i augusti och då presenterades en omfattande utställning av hobbyarbeten och konsthantverk, och Brita Eriksson berättade om Post-August

som gick med postväskan mellan Ålands station och Järlåsa kyrka i slutet av 1800-talet. Vid samtliga sammankomster har de populära Järlåsa-borna spelat.

Syklubbens damer har arbetat för gåvoauktionen, som inbringade ett gott tillskott till föreningens kassa.

På programmet har också stått en utflykt till grannsocknen Skogstibble, där vi besåg deras förnämliga hembygdsmuseum och bagarstuga.

Slutligen kan noteras att ännu ett nummer av Järlåsa-bygden utkommit. Flera ortsbör har bidragit med intressanta artiklar.

Brita Eriksson

Sekr.

Lagunda Hembygdsförening

Verksamheten under 1981 har varit aktiv, och god anslutning från föreningens medlemmar och andra intresserade har konstaterats vid de olika aktiviteterna. Året inleddes med årsmötet. Vid detta kåserande Erik Strand om bygdens store spelman Blås Franken, August Ferdinand Frank, född i Hjalsta 1855 och död i Bålsta 1937. Blås Franken levde största delen av sitt liv i Hjalsta och Fittja socknar som soldat och torpare och blev en av Upplands skickligaste klarinettblåsare. Ett flertal av Blås Frankens egna låtar spelades av Erik Strand. Årsmötet avslutades med en festmåltid, komponerad av Svea Gustavsson, med gamla uppländska maträtter.

Svenska Flaggans dag och Hembyggsdagen har traditionsenligt firats på Kvekgården. Ett flertal mycket lyckade utflykter har arrangerats av växtgruppen. Mickelsmässmarknaden hade trots dåligt väder god publikanslutning. I samband med denna visades en mycket stor, och mycket uppskattad, utställning av gamla broderier från lagundahem. Där premiärvisades även bildbandet "Lagunda natur och kultur" vilket makarna Herstad sammanställt åt hembygdsföreningen. Miljögruppen har under året fortsatt sin kamp mot kommunen för att rädda den gamla Handelsgården.

Handelsmuseet Kappen har under året fortsatt att locka intresserade besökare, och närmar sig 15 000 besök sedan invigningen 1978.

En grupp har börjat inventera gamla husgrunder i Giresta och Fröslunda socknar.

Föreningens medlemsantal är oförändrat c:a 750 st.

Nils G. Rudolphson

Sekr.

Lidingö hembygdsförening

Den 22 april 1931 bildades Lidingö Hembygdsförening. 1981 var sålunda föreningens 50:de verksamhetsår som har firats med en både mångomfattande och mångskiftande programverksamhet. Firandet började vid föreningens årsmöte som hölls den 22 april i AGA-mässen. Efter jubileumsmiddagen med

tal och musik framförde föreningens nybildade teaterensemble Carola Goldkuhls sångspel "Det var en gång på Ekholmsnäs". Sångspelet som skrevs 1944 för föreningens dåvarande teatersektion framfördes första gången 1945. Teaterensemblen har under jubileumsåret framträtt med sitt sångspel vid ett flertal tillfällen, bl. a. på mors dag, 30 maj, då man lockade över tvåhundra personer till den vackra 1700-talsgården Lidingsberg.

Med en familjefest i maj på Bo gård tog hembygdsföreningen upp en gammal tradition att ordna familjefest med spelmän och folkdansare, lekar och tävlingar och demonstration av gamla hantverk. Från LidingövalLEN tågade festdeltagarna med fana, spelmän och folkdansare i täten till Bo gård. Ungefär 400 personer deltog i festen som kunde avhållas i strålände väder. På Kristi Himmelfärdsdags morgon hade föreningen sin traditionella fågelpromenad. Ett 40-tal deltagare guidades sakkunnigt av intendenten vid Riksmuseet Carl-Fredrik Lundevall. Hembygdsförening har under en rad av år anordnat stadsdelsvandringar i olika delar av ön. Under 1981 anordnades två stycken, en i Bo-området och en utmed Hersbyvägen. Ett fyrtiotal personer deltog varje gång.

Den 6 september gjorde föreningen sin årliga utflykt. Denna gång genom vacker sömmlandsnatur. Färden fick till Malmköping där de omkring sjuttio deltagarna bland annat fick göra en resa på Svenska Spårvägsällskapetets museijärnväg med Södra Lidingöbanans motorvagn 5 från 1914. Efter lunch fortsatte färden till den fornminnesrika Selaön. Utflykten avslutades med ett studiebesök på Rudolf Steiner-seminariet i Järna.

Lidingö Hembygdsförening har under senare år gjort ett flertal besök hos olika Lidingöindustrier och i september hade vi nöjet att besöka AB Svenska Shell. Vidare ur höstens program kan nämnas ett kåseri av Johannes Norrby och ett kåseri om Lidingö som filmstad 1912–1920 av Gardar Sahlberg. Båda arrangemangen var mycket välbesökta. I samarbete med Lidingö stadsbibliotek, hade föreningen ett program där Jakob Steffensson berättade om livet på Runö. Jubileumsåret avslutades med utställningen "För Lidingö i 50 år" i Lidingö Stadshus. Utställningen visades under tiden 28 november 1918 till 24 januari 1982. Utställningen visade i text och bild hembygdsföreningens femtioåriga historia och verksamhet. Här kunde den intresserade bl. a. följa vad tidningarna skrev om föreningens tillblivelse för femtio år sedan och om den synnerligt livliga verksamhet föreningen ägnade sig åt inom vitt skilda områden. En del av utställningen visade fabrikör C. R. Nyberg, "Flyg-Nyberg" och hans verksamhet. Nyberg donerade sitt hem, Täckå Udden, till hembygdsföreningen. Andra byggnader som Lidingö Hembygdsförening haft i sin ägo kunde man också stifta bekantskap med.

Vi har kunnat konstatera att Lidingö Hembygdsförenings viktigaste uppgift idag, precis som för 50 år sedan, är att sprida kunskap om Lidingö, att skapa gemenskap människor emellan – ge rötter i hembygden. På så sätt kan vi hjälpa till med att förändra vår omvärld och söka skapa tryggare människor med framtidstro.

Medlemsantalet är 630.

Inga Lill Ankarberg
Skr.

Lovö hembygdsförening

Under 1981 har styrelsen i stort sett stått för samma arrangemang som under tidigare år. Utöver det sedvanliga programmet måste emellertid firandet av det 400-åriga namnet Drottningholm framhåvas. Detta ägde rum söndagen den 17 maj i och med att det gått 400 år sedan namnet för första gången finns belagt. Initiativtagare var fil. dr Berit Wallenberg som också stod för historiska efterforskningar och författandet av ett krönikespel. Hon deltog även aktivt i programmets sammansättning och genomförande. Efter inledande sång och dans av lovöbarn till 1500-talsmusik, framförd av Västra Aros Stadspipare, gav såväl Berit Wallenberg som professor Sten Karling historiska översikter. Krönikespelet framfördes av flera av föreningens medlemmar. I programmet ingick även musik och olika hovdanser från tiden, framförda av dansgruppen I Salterelli. Instuderingen hade skett under koreografen Regina Beck-Friis' ledning.

Vårens program hade dessförinnan inletts med det traditionella valborgsmässfirandet i Drottningholmsparken. Åhörarna underhölls med sång, tal och fyrverkeri. Talet till våren hölls av Birgitta Wendel Karlsson. Trots det kyliga vädret hade en stor skara mött upp. Lördagen den 23 maj genomfördes den planerade fågelskådarmorgonen trots liten anslutning. Endast sju personer deltog. Mäläröstämman, som numera fått fast förankring på Färingsö hembygdsgård, hölls lördagen därpå. Arrangörer är samtliga hembygdsföreningar inom kommunen samt Mälärö Gille och Ekerö kulturnämnd.

Under våren har alla låg- och mellanstadieskolor i kommunen besökt samlingarna i hembygdsmuseet och magasinet samt förevisats smedjan i funktion och den verksamhet som bedrivs av stiftelsen Lovö naturvård på Rörby gård.

Ordinarie årsmöte hölls den 4 juni i Kina slottskök. Efter sedvanliga förhandlingar tilldelades styrelsemedlemmen Härje Bäärnman Ekerö kulturnämnds 1981 års stipendium, vilket han delade med Erik Olsson, Färentuna. Härje Bäärnman har under en lång tid av år nedlagt ett omfattande arbete av kulturhistoriskt värde för vilket han på detta sätt belönades. Årssammankomsten avslutades med högläsning av Birgitta Wendel Karlsson ur dagboksanteckningar från 1873, skrivna av 14-åriga Lotten Austrin, som då bodde i Canton 2, Drottningholm. Försommarutflykten gick till Rönö härad, Södermanland, där man besökte en mängd sevärdheter.

Höstens program inleddes med hembygdsdagen den 19 september. Att arbeta med lin var temat för dagen, vars program hade arrangerats tillsammans med stiftelsen Lovö naturvård och flera andra föreningar. Förutom utställning, film och demonstration av linberedning fanns bl. a. en trädgårdsmarknad med skörd av öns frukter, blommor och grönsaker. Höstens utflyktsmål den 10 oktober var Rösaring, Upplands-Bro, med sina märkliga fornlämningar. Mor Lottas gård i Kvek samt handelsmuseet Kappen, Örsundsbro, och skolmuseet i Nysätra besöktes också. Drygt 20 medlemmar deltog i utflykten. Två veckor senare ordnades en röjningsdag på Högholmen för att bevara dess känsliga och säregna flora. Denna hotas av den lövsly, som alltmer utbreder sig där.

Lovö hembygdsförening. Krönikespel i Drottningholmsparken den 17 maj till 400-årsminnet av namnet Drottningholm. Som Drottning Katarina Jagellonica Monica Öhlin, som Konung Johan III Gunnar Hedberg och som hovnarren Klas Rickman.

Av övriga aktiviteter kan nämnas att föreningen har låtit plantera 10 björkar i den allt glesare björkallén som leder fram till Lovö kyrka. Detta motsvarar ca 1/4 av det antal träd som behöver ersättas. Den kulturhistoriska byggnaden Nedre Lindö har nu genom nödvändiga reparationer skyddats från ytterligare förfall. Detta har skett till stor del genom hembygdsföreningens påtalanden. Genom den tidiga vintern har det av föreningen snitslade blå skidspåret använts mycket flitigt redan före årsskiftet. Under året har en mängd föremål skänkts till museisamlingarna, såväl mindre redskap till museet som jordbruksredskap till magasinet.

Under året har tio protokollförda sammanträden hållits. Föreningens ordförande är Per Borgström.

Jutta Waller
Skr.

Norrunda fornminnes- och hembygdsförening

Årsmötet den 5 mars, då Staffan Brundell visade sin film Klövsjö dräktparad, blev välbesökt. Den 17 maj var vi inbjudna till gökotta av Rasbo Hembygdsgille, som bl.a. visade Årsta gravfält och hade ordnat en trevlig sammankonst vid Gåvsta Gammelgård.

Norrsunda fornminnes-
och hembygdsförening.
Den återuppförda smed-
jan.

På hembygdsgdagen den 14 juni visade vi som vanligt hantverk såsom drejning, spånad, växtfärgning, vävning, vispbindning, näverslöjd, korgbindning och för första gången hade vi gjort eld på härden i den gamla smedjan som blivit återuppförd.

Svampdagen den 13 september samlade många plockare som fick expertutlåtande om innehållet i korgarna. Experten kom som tidigare år från Riksmuseet.

Folkmusik i högsätet var det den 7 november då fem spelmän hade samlats i biblioteket och spelade och berättade om uppländska låtar, en del låtar kom från Norrsunda. Spelmännen var Ragnar Karlsson, Lars-Erik Jansson, Tore Sander, Sivert Hellberg och Björn Sandell.

Traditionsenligt lördagen före 1:a advent hade vi ljusstöpning och julpysel i hembygdsgården. Hembygdsgården har besökts av 25 skolklasser under året.

Vi tycker också det är viktigt med en redovisning av det som blivit utträttat på underhållssidan av Vran nämligen att farstugolvet har blivit omlagt och en ny korkmatta inlagd samt ett nytt innanfönster över ytterdörren insatt. Alla byggnader och stängslet har rödfärgats och grovplanering har utförts omkring smedjan. Vidare har smidesverktygen och en del andra verktyg rostats av och behandlats. Källaren har reparerats.

Till sist måste nämnas att våra utställningar i biblioteket fortsätter nu på elfte året och att vi även i år kunnat utge "årets skrift" författad liksom så många gånger tidigare av Ebba Pettersson.

Gunnar Andersson
Ordf.

Olands hembygds-gille

Verksamheten inom hembygds-gillet under år 1981 har varit mycket aktiv och traditionsbunden. Ett mycket välbesökt julgille anordnades i Gamla Klockargården i Alunda där antikvarie Lars Gezelius berättade om konstskatter i oländska kyrkor och visade bilder, Kerstin Selén sjöng och Olands Felare underhöll med allmogemusik.

Vid äggsexan på Gammel-Gränome berättade universitetslärare Claes Selim om grekiskt påskfirande och Ebbe Selén berättade om släkterna Brauner och Frigelius och deras anknytning till Oland och Gammel-Gränome. Riksspelman Erik Sahlström spelade allmogelåtar på sin nyckelharpa. 30 maj organiserade Martin Eriksson en utflykt till nordvästra Alunda med god anslutning. Täljstensgruvorna i Löddby och det stora fornminnesområdet Sweden i Väsby besöktes.

C:a 1.200 personer besökte i år midsommaraftonsfirandet vid Gammel-Gränome. Som vanligt dansade Olands Folkdansgille folkdanser, hembygdskören sjöng och riksspelmännen Anton Jernberg och Sven Ahlbäck spelade folkmusik. Konstnär Sven Holm visade oljemålningar i huvudbyggnaden och i tiondeboden visade Allan Widén konstsmide.

Hembygdens dag firades 6 september tillsammans med Alunda Församling i en i det närmaste fullsatt kyrka. Olle Backman, Jont-Birgit Rundgren, Erik Sahlström och Olands Felare medverkade både i kyrkan och vid Klockarbacken. Olands Folkdansgille dansade folkdanser invid församlingshemmet. Ebbe Selén berättade om Upländsk hembygdsvrörelse.

Den 3 oktober hölls Skäfthammars marknad i Gimo för 3:e året i följd. Medarrangörer: Lions i Oland, Röda Korset, Olands Folkdansgille, Lottakären, Idrottsföreningar m. fl. Rektor Stener visade herrgården, konstutställning hade anordnats. Gimo Big Band, Spelmanslaget med nyckelharpor under Hasse Gilles ledning, Pensionärskören och Olands Folkdansgille underhöll.

Vid årsmötet på Gammel-Gränome 22 november berättade Bengt M. P. Larsson om kulturlandskapet och visade bilder, Bosse Larsson med sonen Robert och Gunnel Viking spelade allmogemusik.

Vandrarhemmet har varit välbesökt. En del renoveringsarbeten har utförts vid Gammel-Gränome. Elektrisk belysning har installerats i hantverksmuseet delvis för medel som erhållits ur Hilding Kjellmans minnesfond.

Hembygds-gillet har 370 medlemmar. Ordförande är Ebbe Selén, sekreterare Sylvia Lengstrand och kassör Gunda Nordvall.

Gunda Nordvall

Rasbo hembygds-gille

Hembygdsgdagen söndagen den 16 augusti var den mest besökta aktiviteten under året. C:a 400 personer deltog. Landshövding Ingemar Mundebo medverkade samt många spelmän, däribland Rasbo Spelmanslag som räknar 1981

som sitt startår. Deras verksamhet är en följd av Långbacka Jan – Jubiléet 1980, och för hembygdsarbetet är det en tillgång då de förmedlar ett kulturarv från gamla Rasbospelmän.

Gammalgården vid Gåvsta, med c:a 1.500 föremål, besöks varje år av lekskolan, skolklasser, andra grupper och enskilda. Därvid berättar gillesvärden Gustaf Gustafsson om gården och dess föremål.

Norrunda Hembygdsförening hade vi som gäster en tidig söndagsmorgon. Då firades gökotta vid Långsjön, Årsta gravfält besöktes och det hela avslutades med förmiddagskaffe vid Gammalgården.

Vår egen utflykt var till Valö. Där visade komminister Rolf Thylstedt kyrkan och prästgården, och därefter besöktes hembygdsfesten vid Vigelsbo äng.

Hembygdsföreningens styrelse 1981 är: Kurt Jansson, ordf., Erik Casteryd, v. ordf., Lennart Carlsson, sekr. och Martin Ehrengren, kassör. Övriga ledamöter är Lars-Erik Karlsson samt Greta och Gustaf Gustafsson

Kurt Jansson

Rasbokils hembygds- och fornminnesförening

Hembygdsgårdens hus och museala samlingar i Kölinge har under året som vanligt vårdats och visats. Gården har besökts av såväl enskilda personer som släktmöten och studiegrupper. Vid olika föreningsträffar och fester har den nedre våningens rum erbjudit en trivsam samvaro. Stort intresse har alltid soldattorpets intima livsmiljö och historia tilldragit sig. För att öka intrycket av dess arbetsliv kommer man att på enhälligt förslag pröva att plöja upp och odla en av de invid torpe, liggande åkerlotterna. Avsikten är att där visa en äldre tids åkerbruk med sådd och skörd, senare möjligen linodling och beredning.

Årets två högtider har traditionellt firats. Midsommarfest hölls vid Årby med majstångsresning, ringlekar samt uppvisning av folkdanslaget m. m. Hembygdsgårdens program på sensommaren arrangerades vid gammalgården i Kölinge. På friluftsgudstjänst och kyrkkaffe följde presentation av gårdens hus och samlingar i närvaro av en stor skara in- och utsocknes gäster. Även här visade folkdanslaget med spelmän upp sitt fina kunnande. En speciellt lärorik och bejublade höjdpunkt utgjorde pensionärgruppen "Skillingtrycks" sångframförande i tidstroga dräkter från seklets första årtionden. Sångerna ledades och presenterades sakkunnigt och med fin historisk inlevelse av f. lärarinnan Berta Svensson i Österbybruk. – En kurs i gammal gärdesgårdsstängning har under hösten påbörjats i hembygdsföreningens regi och under ledning av Ernst Andersson i Klivinge. Den skall resultera kommande vår i resning av en gärdesgård med grind framför hembygdsgården.

Rasbokils hembygds- och fornminnesförening. Från "Skillingtrycks" framträdande under hembygdsgdagen. Foto Stig Björklund.

Till styrelse valdes följande: ordf. Stig Björklund, v. ordf. Elsa Dahlgren, kassör Esbjörn Båth, sekr. Gun Björklund, övr. Viktor Andersson, Ernst Andersson, Kajsa Eriksson, Margit Olofsson och Karin Pettersson.

Stig Björklund

Roslagens Fornminnes- och Hembygdsförening

I början av året svarade Fornminnesföreningen tillsammans med Turistföreningens Roslagskrets och Naturskyddsföreningen för sex föredrag om Roslagen under rubriken *Känn din hembygd*. Föredragen handlade om ortnamn, jordbruk, fiske, växtliv och slutade med landsantikvarie Ola Ehns föreläsning om gruvor och järnbruk i Uppland. Stadsbibliotekarie Göran Furuland berättade om Gotland och lät alla smaka på gotländsk mat vid ett vårsamkväm.

Svenska flaggans dag började med solig och glad folkdans på Stora torget, fortsatte med en annorlunda stadspromenad med Lennart Jansson, då man bl. a. fick se på hur man tvättade i ån i gamla tider. Vid ån finns ännu kvar en tvättstuga, som politikerna ville riva för att dra fram en väg där, och här ville föreningen berätta om hur den användes förr i tiden. Flaggfesten fortsatte sedan på museigården med tal av informationschef Jonas Naulé, dans och

Roslagens Fornminnes- och Hembygdsförening. I samband med firandet av Svenska Flaggans Dag arrangerades tvättning i ån på gammalt vis. Foto Ateljé Geji-Foto.

musik. Vid föreningens sensommarkväll på Penningby slott var författaren Per Erik Wahlund, Uppsala, gäst.

Fornminnesföreningen har vidare uppvaktat de politiska partierna och vädjat om att den ovannämnda vägen, som skulle skära sönder den sista resten av den ursprungliga 1600-talsplanen för staden, inte skall byggas. Man har motiverat den med att man här vill skapa något "snabbt, rakt och modernt". Argumentet förefaller Fornminnesföreningen sprött. Vidare har man skrivit till staden och anhållit, att man vid den kommande omdaning av området kring den övergivna järnvägsstationen skall behålla de gatunamn m. m., som knyter an till faktoriet, som under drygt tvåhundra år var stadens dominerande industri.

Lennart Jansson

Roslagens sjöfartsminnesförening

Föreningen söker fortfarande sin identitet: genom verksamhetens omfattning geografiskt (två län, tre kommuner) och innehållsmässigt (geografi, historia, etnologi m. fl. discipliner, som tillsammans forma Roslagens sjöfartshistoria), är föreningen svår att inlemma bland de traditionella hembygdsföreningarna med ty åtföljande lokala förankring och uppslutning.

Cacka Israelsson -80

Roslagens sjöfartsmminnesförening. Sjöfartsmuseet vid Älmsta enligt teckning av Cacka Israelsson 1980.

Icke desto mindre är medlemstalet nu över 1.300, årsboken ROSPIGGEN:s 42:a årgång 1982 har mötts med samma välvilja som förut, besökstalet på museet i Elmsta är över 2.000 och postrodden över Ålands hav (två lördagar före midsommar) sätter årligen nytt rekord i deltagarantal.

Föreningens brygga i Storfjärden nedanför museet fångar upp många av det båtburna fritidsfolket för besök på museet och/eller för avverkning av en konditionsfrämjande bit av kulturpromenaden runt Vaddö kanal.

Föreningen är alltjämt ytterst tacksam för varje uppgift – hur obetydlig den än kan te sig – som kan bidra till att belysa sjöfarten, främst segelfartygsepoken, i Roslagen. Det kan gälla fartyg och båtar (t. ex. "skeppsporträtt" eller fotografier), namn- och andra uppgifter på redare och skeppare, skepps- och båtbyggare, laster och trader, ankar- och lastageplatser, fiskemetoder, sjömansläkter osv. – med andra ord allt som kan fylla en liten lucka i det stora material vi har. Det räcker med kortast tänkbara meddelande per vykort till Box 56, 760 40 Vaddö eller telefon 0176-502 59 (tfnsvarare). Vi vill bara ta del och registrera – inte förvärva.

Lars Nylén
Ordf.

Skogs-Tibble fornminnes- och hembygdsförening

Skogs-Tibble fornminnes- och hembygdsförening höll sitt årsmöte den 15 mars, i den s. k. bagarstugan. Styrelsen omvaldes i sin helhet, med Gösta Ekmyr som ordförande, Erik Pettersson som vice ordförande, Birger Andersson som kassör och Valborg Pettersson som sekreterare. För övrigt återupprepas samma aktiviteter år efter år. En nyhet för året var dock ringlekarna vid "hälsokällan" trefaldighetsafton, något som kom igång spontant för att roa barnen – men där har vi kanske också någonting som vi bör lära ut innan det är för sent. De gamla lekarna från lekaftnar och julgransplundringar – hur många barn kan dem idag? Under sommaren anordnades också en studiedag i vår egen bygd, under ledning av Kerstin Molander och Evonne Westman. Dagen avslutades med besök vid boplatserna vid Långbacka och Skillsta. Museet vid gamla småskolan har haft många besökare under våren och sommaren. Arbetet med att iordningställa sockenmagasinet pågår. Elström har dragits in för att få ljus, och där kommer jordbruksredskap och så småningom hantverksredskap att ställas ut. Medlemsantalet har varit fyrtio personer.

Valborg Pettersson

Stiftelsen Skuttunge prästgård 1981

Den för året valda styrelsen har bestått av följande personer: ärkebiskop em. Gunnar Hultgren (ordf.), kontraktsprost Lars Ridderstedt (v. ordf.), fru Doris Johansson (sekr.), slöjdlärare Nils-Olof Forssberg (kassör), hemmansägare Jan-Olof Andersson, fru Carin Lögdberg, arrendator Yngve Persson samt – såsom av riksantikvarieämbetet och Nordiska museet utsedd representant – professor Gösta Berg.

Årssammankomst med stiftelsen hölls den 13 juni och föregicks av den traditionella Skuttunge-träffen. För huvudpunkten på programmet svarade arkeologiprofessorn Greta Arwidsson och inleddes med samling på ett av de förkristna gravfälten i Hagby invid Skuttunge kyrka. Med utgångspunkt från de i terrängen synliga gravkullarna berättade professor Arwidsson om fynd från tidigare utgrävning av en stormansgrav från 300-talet, om ända in på 1600-talet existerande s. k. storhögar av Gamla Uppsala-typ och andra vittnesbörd om uråldrig bebyggelse. Demonstrationen väckte stort intresse och fick sin fortsättning i prästgården, där professor Arwidsson på frågor från deltagarna ytterligare belyste arkeologiens bidrag till bygdens fornhistoria – ett ämne som nu för första gången varit uppe vid en Skuttunge-träff. Vidare lämnade ordföranden en kort redogörelse för de nya rön rörande prästgårdens byggnadshistoria, som landsantikvarie Ehn redovisat i sin nyutgivna skrift "Prästgårdar i Uppland". Resultatet av fortsatt studiecirkelverksamhet hade presenterats i

form av en fotobildskärm och en bykarta med utmärkande av husgrunder, vilket kommenterades av Nils-Olof Forssberg. Festen i prästgården hade börjat med intåg av Skuttunge spelmannslag, som sedan flitigt underhöll med nyckelharpspel. Ett rikhaltigt musikprogram framfördes av kyrkokören, som under ledning av Yvonne Båth-Persson sjöng "En vänlig grönskas rika dräkt", "Mid-sommarvisa", "Nocturne" av E. Taube och "All världen nu sig gläder" samt av en liten blockflöjtensemble, som spelade "Och liljorna, de växa upp om våren", "Jag vet en dejlig rosa" samt "Och nu så vill jag sjunga att sommaren är skön". Mycket folk hade samlats, som vanligt med starkt inslag av barnfamiljer, vilka under kafferasten lägrade sig på tunet kring sina medförda kaffekorgar. Träffen avslutade på övligt vis med marsch ner till Trefaldighetskällan och körens uppstämmande av "Härlig är jorden".

Efter träffen hölls stiftelsens årssammankomst i museibygnadens storstuga. Efter stadgeenliga ärenden diskuterades i anslutning till årsberättelsen stiftelsens olika arbetsuppgifter. Det konstaterades att några större reparationsarbeten inte hade erfordrats. Sedan försöket med omplantering av eventuellt en ung ek till inre gårdstunet misslyckats, beslöts att från Eke by anskaffa ett ungskott och plantera detta på samma plats. Hjälp med röjning i ravinen hade såsom tidigare erhållits genom AMS-arbetare och med lövräfsning genom sockenbor samt med "städning" inomhus och utomhus av aktiva styrelseledamöter och frivilliga kvinnokrafter. Prästgårdsområdet hade, särskilt under för- och sensommaren varit ett utflyktsmål för många grupper men också en omtyckt rastplats för enskilda "turister". "Visning" av gården i sin helhet eller endast av Gertrud Nilsson-rummet i museet har skett på i förväg framställd begäran men även eljest, om någon i gården hemmavarande haft möjlighet att stå till tjänst. Anmälades att stiftelsens arkiv fått tillökning genom två gåvor, nämligen ett av Nils-Olof Forssberg sammanställt album med bilder från tröskvandringens förflyttning från Prav till prästgården, och en av ordföranden författad maskinskriven krönika med bilder: "Skuttunge prästgård - "ärkebiskopsgård" 1962-1980".

Inte heller under år 1981 hade något beslut meddelats om byggnadsminnesförklaring av prästgården, trots att erforderligt underlag för sådant beslut sedan länge förelåg. I den vid tidigare årssammankomster diskuterade frågan om den framtida förvaltningen av prästgården hade i överensstämmelse med av stiftelsen uttalade önskemål Björklinge pastorat hösten 1981 tagit ett initiativ genom att hos Stiftsnämnden begära utredning om dess övertagande av prästgårdsförvaltningen. Med tillfredsställelse noterades att Skuttunge församling visat sin uppskattning av stiftelsens verksamhet genom att höja det årliga anslaget.

Skuttunge den 12 juni 1982

För stiftelsens styrelse:

Gunnar Hultgren

Ordf.

Stockholmstraktens Hembygds-krets. Liten historik

Under senare delen av 1940 hade tanken uppkommit att bilda en krets av hembygdsföreningar som är verksamma inom Stockholm och angränsande församlingar. Initiativtagare var redaktör Caj Kihlström Danderyd.

Den första sammankomsten hölls den 7 jan. 1941 varvid man uttalade sig för realiserande av samarbetstanken. En kommitté hade tillsatts som bestod av tillsynsläraren Arvid Bergqvist, Bromma, C. R. Wallenberg, Sollentuna, Sven A. Rydberg, Samfundet för Hembygdsvård, och förslagsställaren Kihlström.

Kommittén utarbetade stadgar som antogs efter att ha varit utsänt till föreningarna. De antogs den 18 febr. 1941.

Man hade funnit att det fanns ett stort behov av denna sammanslutning av föreningar inom angivna område som brottades med likartade problem. Man tänkte också på kontakten med Upplands Fornminnesförening, Sörmlands Fornminnesförening och Samfundet för Hembygdsvård.

Vid styrelsemöte den 27 nov. 1941 hade ett arbetsutskott tillsatts som mera påtagligt skulle främja samarbetet. Detta gjorde förfrågningar om föreningarnas program och efterlyste krafter som skulle kunna utnyttjas av kretsen. Jag vill minnas att det var en hel del sammanträden.

Inom Stockholms län som fått nya gränser verkar sedan den 1 okt. 1974 Stockholms Läns Hembygdsförbund. Förbundet utger sedan november 1975 ett medlemsblad *Aktuellt* med mycket gott innehåll. Förbundet har 89 medlemsföreningar 1981 inberäknat SHK. Av dessa tillhör 21 också kretsen. En del av dem är också anslutna till Fornminnesföreningen och Riksförbundet. SHK anses som en lämplig organisation för Stockholmsområdet. Man har här gemensamma intressen. Det ena goda behöver inte förskjuta det andra. Frågan om länsförbund hade varit på tapeten även före 1974 som ex. hösten 1970 då Sven Vingedal Täby aktualiserade frågan. Sammanträde hölls hos landsantikvarien Nordström. Men man kom fram till att utan anslag från det allmänna skulle det inte gå att driva ett länsförbund.

Frans Orbell ordf. i Solna Hembygdsförening och tillika Solnas borgmästare trodde att genom de planerade festerna i Hagaparken skulle erhållas tillräckligt med resurser. Men det var alltför optimistiskt. Hagafesterna kunde inte hållas utan ekonomiskt stöd.

Men sedan Solnas kultursekreterare Kurt Nilsson blivit länets så ökade resurserna och länsförbundet kunde organiseras och har nu betydande anslag. Förbundet har också goda personliga resurser.

Kihlström drev till att börja med frågan om en hembygds-krets. På grund av personliga förhållanden måste dock Kihlström lämna verksamheten och frågan om krets blev liggande, trots den organisation som redan kommit till. Det blev först på inbjudan av Sundbybergs Hembygdsförening den 9 maj 1945, utsänd den 18 april, som den nu verkande kretsen bildades på Grand Restaurang Sundbyberg. De som mött upp till detta sammanträde var följande: John Nih-

lén, Samfundet för Hembygdsvård, Edvard Löfberg också från Samfundet, Gösta Selling Stadsmuseet och S:t Erik, Eric G. Oxenstierna Stockholm, Arvid Bergqvist Bromma, J. A. Widegren Älvsjö för Brännkyrka. Från samma var även Erhard Sjöblom. Sollentuna hade stark representation: K. G. Nilsson, Sture V. Andersson, Nils Göransson, Jussi Carlsvård, Alfr. Stejjer, Therese Maier och Arnold Eriksson. Spånga av Ernst Thorngren, Olof Ormegard och Olof Olsson. Solna av Adolf Wenner, Lidingö av Jonas Haglund. Praktiskt taget alla hade framskjutna platser inom hembygdsvård och samhälle, således en mycket fin representation. Sundbyberg hade helt naturligt flera med. Det framhölls att den organisation som nu föreslogs skulle vara så enkel som möjligt och man beslöt att den skulle kallas Samarbetskommittén för Stockholmstraktens hembygdsföreningar. Efter några år återgick man till den först använda beteckningen STH.

Många av dem som var med den första tiden är borta, men deras minne lever hos dem som kände dem. Man må särskilt minnas J. A. Widegren och Margareta Seth-Stenung Huddinge. Dessa jämte Berit Wallenberg som ännu finns ibland oss var utmärkta sekreterare. Berit Wallenberg gjorde flera framstötningar i fornminnessaker och vården av miljöer och det var helt naturligt att Drottningholm låg henne varmt om hjärtat. Planerna på brobygge fångade upp hennes intresse i högsta grad och flera skrivelser vandrade till höga vederbörande. Även planeringen av bebyggelsen i Täby gav henne anledning att ingripa. Kretsen har för övrigt intresserat sig för de förändringar som var på gång genom bebyggelsen på Järva-fältet. Kretsen ser gärna att Mariehälls gård blir bevarad, även Granhammars slott.

Sedan 1970 är f. komministern i Hägersten Harry Hansson ordförande. Detta har betytt en mycket utökad verksamhet som bland annat tagit sig uttryck i resor inom och utom landet, men även utökad föreläsningverksamhet.

Styrelsen-arbetsutskottet består utom av ordföranden som nämnts, Börje Malmgren som är sekreterare, Einar Gustafsson vice ordförande samt undertecknad som tillhört styrelsen hela tiden och fungerat som kassör sedan 1954.

En redogörelse för kretsens verksamhet är under utarbetande, en 40-årsberättelse.

Henning Österberg

Tensta hembygdsförening

Årsmötet som var välbesökt inleddes med sedvanliga förhandlingar och diskussion om föreningens verksamhet, efter servering berättade föreningens kassör, Uno Björklund och hans syster Runa Björklund, om en månadslång vistelse i Japan samt visade vackra och intressanta diabilder.

Midsommarfirande i Klockstapelsbacken i samarbete med andra föreningar samlar allt flera deltagare.

De årliga kvällsutflykten ställdes i år till Sätuna gård och samlade ca. 130 deltagare. Lantmästare Henrik Lovén tog emot och berättade det man vet om gårdens historia, alltifrån fornlämningen Gråmuren, om olika ägaresläkter och bebyggelse fram till våra dagar samt visade Stora huset. Medförda förfriskningar intogs i gröngräset.

Årets Tensta-dag fick en särskilt högtidlig prägel genom att föreningen samtidigt firade sitt 60-årsjubileum. På grund av en häftig regnskur måste första delen av festen förläggas till kyrkan.

Ordföranden erinrade i sitt hälsningsanförande om initiativtagaren till bildandet av Tensta hembygdsförening och bygdens store donator, fil. dr. Herbert Rettig som från 1918–1930 ägde Tuna gård, och för vad han ännu betyder för bygdens kulturella liv.

En hälsning och lyckönskan från Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund framfördes av bankdirektör Rune Skogum. Andra programinslag var sockenkrönika av Ingvar Bladlund och presentation av den kvinnliga svenska nationaldräkten. Kyrkokören medverkade både i den inledande högmässan som i festprogrammet. Programmet kunde sedan fortsätta i Klockstapelsbacken med mycket folkmusik och folkdans. Viksta-Lasse avtackades för sina insatser på många års Tenstadagar med ett porträtt av honom själv utfört av den nu bortgångna konstnärinnan Cristina Lundgren-Alm. Olika aktiviteter och underhållning pågick till den alltid lika stämningsfulla avslutningen.

Styrelsen består av: ordförande och sekreterare Ivar Heljefors, vice ordförande Erik G. Pettersson, kassör Uno Björklund, ledamöter Olov Karlsson, Märta Mattsson, Runa Wilhelmsson, Gunilla Alm, Ann-Mari Jansson och Inger Branteström. Suppl. Jan-Erik Wallén, Inez Jansson och Ragnhild Wendin.

Ivar Heljefors

Tierps sockens hembygdsförening

Hembygdsföreningen har under 1981 haft en samtalscirkel om Tierp i gångna tider med god tillslutning. Cirkeln har vid sammankonsterna upptagit frågor, som behandlats och berikats av deltagarna. Meningen är att den ska fortsätta under 1982 och mera ingående behandla någon av byarna.

Till jul utgav föreningen skriften Tierpsglimtar med artiklar om personer och händelser i Tierps historia. Därmed blev förverkligad en länge närd önskan.

Den traditionella sommarutflykten gick med buss till Uppsala och därifrån med båt till Skokloster. Båtfärden i dis blev ej som väntad, men väl komna till

Sko, bröt solen fram och resten av dagen blev solig och varm. Efter lunch i "Stallet" var tid att se slottet och dess samlingar. Därpå följde vandring i slottets omgivning och besök i kyrkan, innan vi åntrade bussen, som genom historiska mälabygden förde oss till den vackra och i katedralstil uppförda 1300-tals kyrkan i Håtuna. Där berättades för oss ur kyrkans historia, om kyrkans målningar i Tierpsskolans stil och om dess inventarier.

Färden fortsatte vidare till Sävsta, där vi släckte kaffetörsten, innan vi for till Fiby urskog och sen till Nolmyra. Här var vi in i garveriet, som välvilligt visades av garvaren Henning Hofwander. Efter ytterligare några mils färd var vi åter hemma, glada och belåtna med den lyckade färden.

Frans Ekström

Täby hembygdsvörening

1981 var ett framgångsrikt år för Täby Hembygdsvörening. Medlemsantalet ökade starkt och nära 1600 familjer var vid årsslutet anslutna. Förutom de traditionella brasaftnarna, natur- och kulturpromenaderna, midsommarfesterna och julmarknaderna fick medlemmarna tillfälle vara med om utställningar, hembygdstävlingar och hembygdsspelet "Täby blir stan på landet". De kunde också handgripligen medverka vid uppbyggandet av föreningens museum.

En 1800-tals magsinsbyggnad från Arnige har stock för stock tagits ned, transporterats till Rönninge by och där återuppförts. Den 6 juni 1982 kommer den högtidliga invigningen av det nya hembygdsmuseet att äga rum.

Täby hembygdsvörening. Föreningens nya hembygdsmuseum, ett magasin, på plats i Rönninge by.

Under våren arrangerade föreningen i samverkan med länsstyrelsen och Täby kulturnämnd en omfattande utställning, avseende kulturmiljöer i Täby. Den besågs av nära 6 000 personer, varav många skolelever. Föreningen har också satsat hårt på engagemang i skolorna. 9 undervisningstimmar i veckan svarar föreningen för i den s. k. samlade skoldagen (SIA), många föreläsningar och guidade bussrundturer arrangeras m. m.

Årets skrift "Täby förr och nu" med många intressanta artiklar i skilda ämnen från forntid till nutid har blivit en bestseller, inte minst sedan den kunnat saluföras i ett bokstånd mitt i Täby Centrum.

Eric Järneberg
Ordf.

Upplands Väsby hembygdsförening

Upplands Väsby hembygdsförening verkar inom Upplands Väsby kommun med egen hembygdsgård i det gamla kronohemmanet Runby Nedra. Hembygdsgården har under 1981 utökats genom att även den gamla ladugården ställts till föreningens disposition, denna kommer under 1982 att iordningställas för tillfälliga och permanenta utställningar, vävstuga m. m.

Föreningen har drygt 500 medlemmar. Ordförande är Bertil Widlund, sekreterare Lennart Lundquist och kassör Marianne Karta di Koesoemah.

Föreningen har Öppet Hus i hembygdsgården en söndag per månad under våren och hösten med varierande program. I maj ordnas årligen en bussutfärd, 1981 till Örbyhus med omnejd. Första söndagen i september ordnas varje år "Hembygdens Dag" med hembygdsgården som centrum. Den 18 oktober 1981 ordnades för 5:e året i rad tillsammans med bl. a. Väsby Orienteringsklubb en enkel och rolig motionsrunda "Vikingalunken" med lättsam information om kultur och natur.

Föreningen är remissorgan för kultur- och byggnadsfrågor inom kommunen. Stort arbete har lagts ned på att hävda kultur- och natursynpunkter gentemot ekonomi och teknik.

Flera ledamöter av föreningens styrelse har varit aktiva i skolans arbete. Ett stort antal skolklasser gör varje år studiebesök i hembygdsgården. Föreningsfunktionärer har guidad bussturer med skolelever inom kommunen och även medverkat vid studiedagar för lärare.

Föreningen har glädjen av att ha en egen folkdanssektion som förgyller flera av årets större evenemang med sitt framträdande.

Ett föreningsblad utsänds till medlemmarna 4 gånger per år. Under 1981 färdigställdes del II av fil. mag. Göran Strömbecks "Krönika från Karl XII:s tid" – en hembygdskrönika för socknarna Ed, Hammarby och Fresta från 1700-ta-

lets första år. Krönikan försäljs av föreningen, del I till ett pris av 40 kronor, del II 60 kronor.

Föreningen är angelägen om att även för framtiden med kraft hävda behovet av hänsyn till miljö och natur också när ekonomin är i gungning och många hänsynstaganden negligeras.

Lennart Lundquist

Vaksala Hembygdsförening

Föreningen har under det gångna året haft sin största inriktning på att fortsätta iordningställa gamla föremålen med rengöring och konservering. Vi har också börjat registrera och dokumentera föremålen, vilket är ett omfattande arbete. Omkring 250 föremål finnes. Under sommaren har museet varit öppet för visning flera gånger.

Under våren har vandringar i Brillinge och kyrkbyn anordnats, som rönt stort intresse. Man orienterade sig om hur dessa byar har förändrats under de senaste århundraden. Vid kommande år räknar vi med att fortsätta dessa vandringar även i andra byar inom föreningens område.

Handstils läsning har några medlemmar börjat med, för att bättre kunna läsa gamla handlingar, med inriktning på Vaksalas historia.

Hembygdsdagen anordnades för andra gången, denna gång förlagd till församlingshemmet, på grund av ostadig väderlek. Dagen inleddes med högmässa i Vaksala kyrka, varefter programmet fortsatte i församlingshemmet. Lars Erik Larsson berättade om Uppländska spelmän. Vaksala Spelmanslag spelade. Sten Stures folkdanslag hade uppvisning av folkdanser.

Föreningen har nu 300 medlemmar.

Stig Ericsson

Vendels Hembygdsförening

Onsdagen den 11 februari ordnades en vinterträff varvid växtbiologen Bengt M. P. Larsson redogjorde för en naturvårdsinventering som berört socknen. Han berättade också om den intressanta växtfloran och visade ljusbilder från Andersby ängsbackar på östra sidan Dannemorasjön.

Årsmötet hölls den 27 mars. Utöver årsmötesförhandlingarna underhöll musikgruppen "Vendelkråkorna" med sång och musik på fiol och nyckelharpa. Så visades filmen "Ny tid över tegarna". Förutom att en del vendelbor medver-

kar i filmen som spelades in 1947 ger den en god bild över den maskinella utvecklingen som skett inom jordbruket genom åren.

Söndagen den 31 maj var det dags för vårutflykten då Bengt M. P. Larsson tog oss med på upptäcksfärd och botanisk vandring i markerna på östra sidan Vendelsjön. Dagen gynnades av vackert väder och säkert minns deltagarna så gott den medhavda matsäcken smakade i hägnet av ekarnas mäktiga kronor och knoppande björkar, medan marken klätt sig i skrud av vitsippor och gullvivor. Med stor kunnsighet berättade Bengt och förevisade olika växter och den växtflora som är karaktäristisk för olika typer av marker, träd och växters naturliga förutsättningar i ett ekologiskt system.

Hembygdens dag firades söndagen den 14 juni. Som vanligt inleddes dagen med ekumenisk gudstjänst. Antikvarie Maj Odelberg höll ett föredrag om utgrävningarna av båtgravfältet i Vendel för 100 år sedan och om Hjalmar Stolpe, sedermera professor, och hans betydande insatser vid utgrävningarna. Sedan berättade docent Birgit Arrhenius om resultaten från de markkarteringar som gjorts i trakten kring kyrkan. Av dessa framgår att området mellan kyrkan och klockstapeln företer sådana halter av fosfat att man kan utgå ifrån att här legat en bebyggelse av annan och tätare karaktär än annorstädes i bygden. Möjligen kan här vara fråga om en betydelsefull handels- och mötesplats. Man kommer nu att närmare undersöka möjligheten att företa vissa utgrävningar i området. Dagen avslutades med en kort ceremoni vid Vendelmonumentet.

Midsommarafton firades traditionsenligt vid Uddnäs. Här medverkade bland annat Vendels spelmanslag och Österby folkdansgille. Den 18–19 juli var det åter dags för "Erik Sahlströms spelmansstämma". Traditionen med lördagens förstämman, söndagens fina upptakt i Vendels kyrka där spelmännen och musiken intar en central plats börjar mer och mer bli framträdande för spelmansstämman.

Förutom att hembygdsföreningen haft kaffeservering och "öppet hus" vid skolmuseet i Marieberg avslutades året med höstutflykt till Statens Historiska Museum där vikingautställningen besågs. Vid återresan besöktes Skånela kyrka och Skånelaholms slott.

I samband med att Vendels Elektriska Distributionsförening upphört under året anhöll hembygdsföreningen att för en symbolisk penningssumma få överta elföreningens förrådsbyggnad i Karby. Styrelsen för Vendels Elektriska Distributionsförening har ytterst välvilligt behandlat hembygdsföreningens begäran. Förutom att elförrådet är en byggnad i mycket gott skick finns där stora och fria ytor och ligger dessutom mycket centralt i Vendelbygden. Föreningen avser nu att med sakkunnig hjälp upprätta en plan för att på bästa sätt kunna disponera lokalerna till bygdemuseum.

Birger Wallén

Västlands hembygdsförening. Nuvarande hembygdsgården, Wesslands bruksgård. Äldsta delarna härrör från slutet av 1600-talet.

Västlands Hembygdsförening

I stadgarna för Västlands Hembygdsförening är inskrivet som föreningens främsta uppgift att svara för underhållet och vården av Åkerby gård i Västland, en gång i tiden "Wesslands bruks corps de logis", numera föreningens hembygdsgård. Under rubriken "Wesslands Bruk" i verket Strömsbergs Bruks historia återger docent Ernst Malmberg följande om Åkerby jämte fotografi: "Den Bruksgård i Wessland, som skonades av ryssarna 1719 är helt säkert den nuvarande Åkerby gård, vid slutet av 1600-talet Wesslands bruks corps de logis".

Sedan 1961 ägs gården med tillhörande parkområde av Västlands Hembygdsförening. Den är stor och underhållet blir ganska betungande. Den är uppförd av trä och reveterad, för några år sedan fick den helt ny revetering och yttre målning. Taket består av enkupigt tegel och är i mycket bristfälligt skick. Enligt en preliminär kostnadsberäkning kommer ett nytt tak att kosta 80 à 100 000:– kronor. En tillsatt byggnadskommitté brottas sedan ett halvår tillbaka med den uppgiften.

Medlemsantalet håller sig omkring 200. Inom hembygdsföreningen arbetar en syförening, som är värd allt beröm. Den har sålunda under en följd av år helt bekostat en inre renovering vilken även omfattat gårdens inventarier, och är nu beredd att bidra med ett avsevärt belopp till det nya taket. Nog borde väl ett sådant arbete vara värt en uppmuntran från anslagsgivande myndigheter? – Syföreningens arbete kulminerar varje år vid julmässan i samband med Luciafirande, då försäljning sker av under året tillverkade alster och erhållna gåvor . . .

En tradition, som tagits upp under senare år är spelmansstämman andra söndagen i augusti. Årets stämma samlade drygt hundratalet spelmän och inleddes med högmässan i Västlands kyrka med rikt musikaliskt inslag. Föreningens spelmanslag med ett 10-tal nyckelharpor leds av Gösta Hellström, och är en värdefull tillgång vid fester och sammankomster av olika slag.

Ett antal trivselkvällar har anordnats i hembygdsgården under vinterhalvåret och en julfest för barn. Under semestermånaden juli har lancashiresmedjan i Karlholmsbruk visats genom hembygdsföreningens försorg och så även vid Brukets dag, då drygt 300 personer besökte smedjan.

Ingvär H. Ericson

Ordf.